

Porteføljestyret for klima og polarforskning

Referat	Møte 2/2019
Dato	26 -27.09.2019, kl. 12.00-17.00 og 09.00-13.00
Sted	Forskningsrådet, møterom Frisch 1 (dag 1), Hassel 1 (dag 2)

Tilstede: Hanne Greiff Johnsen (Equinor, styreleder), Eivind Selvig (Civitas), Tor Eldevik (UiB), Sandrine Benard (Miljødirektoratet), Tove Gabrielsen (UiAgder/UNIS) på video, Alf Håkon Hoel (UiT), Grete Hovelsrud (Nordlandsforskning), Bjørn Samset (Cicero), Vigdis Vandvik (UiB), Ellen Øseth (Norsk Polarinstitut) på video, Bo Møllesøe Vinther (Københavns Universitet) og Camilla Brattland (UiT)

Forfall: Aud Ingvild Slettemoen (KLD) og Grete Hovelsrud (Nordlandsforskning) dag to

Observatører: Aud Ingvild Slettemoen (KLD), meldt forfall

Tilstede fra Forskningsrådet:

Rune Vistad (avdelingsdirektør), Christina Abildgaard (avdelingsdirektør), Christine Dae Olseng, Brita Slettemark, Marie Eide, Carina Leander og Malin Lemberget Lund (referent). Dag to deltok også Kristin Danielsen (områdedirektør), Ingunn Borlaug Lid, Jon Børre Ørbæk og Eivind Hoff-Elimari

Styreleder ønsket velkommen etterfulgt av en kort presentasjonsrunde.

Sak PSKLIMPOL 09/19 Godkjenning av saklisten

Vedtak: Saklisten godkjennes.

Sak PSKLIMPOL 10/19 Referat fra styremøte 01/19, 24.mai 2019

Vedtak: Referatet tas til etterretning.

Sak PSKLIMPOL 11/19 Spørsmål om habilitet

Ulla Marie Hegnar ved juridisk avdeling orienterte om Forskningsrådets retningslinjer for habilitet. Porteføljestyret vurderer og avgjør habilitetsspørsmål for medlemmene innledningsvis i møter, og dette referatføres. Presentasjonen ligger i Sharepoint. Ingen saker krever habilitetsavklaring i dette møtet.

Vedtak: Porteføljestyret tar saken til etterretning.

Sak PSKLIMPOL 12/19 Orienteringer fra styret og avdelingsdirektør

Avdelingsdirektør Rune Vistad orienterte om:

- Endringer i Forskningsrådets organisering
- Arbeid med revisjon av Forskningsrådets Hovedstrategi
- Utlysning i Belmont Forum som vi deltar i: [Climate, Environment and Health](#)
- Utlysning i Belmont Forum som vi deltar i: [Resilience in Rapidly Changing Arctic Systems](#)
- Utlysning i regi av JPI klima innen omstilling som vi planlegger å delta i: <http://www.jpi-climate.eu/SOLSTICE>
- Svalbard in a pan-Arctic perspective, 5-6. nov 2019 på Scandic Fornebu, Oslo

- Dialogmøte med sentrale polarinstitusjoner 5. september, for å diskutere oppfølging av Polarevalueringen og deltakelse i EU-PolarNet.

Styrets medlemmer orienterte om:

- Universitetet i Bergen vedtar for første gang en nordområdestrategi.
- IPCCs spesialrapport om hav og kryosfære ble lagt frem 25. september.
- Det legges opp en Stortingsmelding om nordområdene høsten 2020.

Vedtak:

Orienteringene tas til etterretning.

Sak PSKLIMPOL 13/19

Strategisk underlag for porteføljestyrets arbeid

Porteføljestyret for klima og polarforskning skal gjennom sine diskusjoner og vedtak sette strategisk retning på utviklingen av porteføljen av prosjekter og andre virkemidler innenfor sitt område.

Det viktigste strategiske underlaget som vil ligge til grunn for styrets arbeid er samlet i sharepoint. Styret bør ha kjennskap til disse dokumentene og kan bruke disse til oppslag.

Styret pekte på noen flere dokumenter som administrasjonen vil legge til.

Vedtak:

Porteføljestyret tar saken til etterretning.

Sak PSKLIMPOL 14/19

Prinsipper for søknadsbehandling

Porteføljestyret skal behandle søknader til følgende utlysninger på møtet 29. november 2019:

- "40 millioner til forskerprosjekter innenfor fri klimaforskning" (KLIMAFORSK)
- "125 millioner til samarbeidsprosjekter som fremmer samfunnets klimaomstilling" (KLIMAFORSK)
- "37 millioner til samarbeidsprosjekter for forskning som bidrar til bærekraftig næringsutvikling" (POLARPROG)

For å orientere porteføljestyret om Forskningsrådets retningslinjer for søknadsbehandling og vedta prosess før bevilgningsmøtet, gikk administrasjonen igjennom sentrale elementer om søknadstyper og søknadsbehandlingsprosess. Presentasjonen ligger i sharepoint.

Det legges opp til at porteføljestyret gjør vedtak uten å gå inn i enkeltsøknader, men foretar valg mellom alternative innstillinger. Så langt det er mulig vil administrasjonen derfor forberede alternative innstillinger uten behov for å diskutere enkeltsøknader.

Administrasjonen legger opp til vedtak i to omganger, først *en bloc*-vedtak og deretter valg mellom innstillingspakker for søknader som ikke faller under *en bloc*-vedtakene. Det skal også lages en rangert venteliste på grunn av duplikater innsendt til andre programmer/aktiviteter.

Hvert program avgjør selv om de vil sette terskelverdi for avslag og relevansvurdering lik samlet karakter fra panelet på 5 eller 6. Avgjørelsen tas av programadministrasjonen etter panelbehandlingene.

Porteføljestyret var opptatt av at prosess for vurdering av relevans for utlysningen ble ryddig og tydelig beskrevet i saken om bevilgning i neste møte. Styret kommenterte også de nye rutinene i Forskningsrådet om ikke å gå inn i enkeltsøknader ved tildeling av midler og hvordan dette skal utføres i praksis.

2019 vil være et overgangsår med mye læring og erfaringer, og årets søknadsbehandling vil bidra til dette. Porteføljestyrets oppgave er på et overordnet nivå. Dette innebærer at porteføljestyrets investeringsbeslutninger skal baseres på ekspertvurderingene, føringer knyttet til budsjettformålene og strategiske vurderinger, herunder relevans og balansering av porteføljene.

Vedtak: *Porteføljestyret vedtar retningslinjene for søknadsbehandling med de kommentarer som fremkom i møtet.*

Sak PSKLIMPOL 15/19

Fra programplan til porteføljeplan

Forskningsrådet er i en overgangsfase fra eksisterende programplaner til porteføljeplaner. De nye porteføljeplanene skal utarbeides på våren 2020 og vedtas av Forskningsrådets Styre i juni 2020. Som et grunnlag i dette arbeidet fikk porteføljestyret presentert KLIMAFORSK og POLARPROG sine nåværende programplaner, en beskrivelse av andre aktiviteter porteføljestyret har ansvar for, en kort status av den totale porteføljen og en kort innføring i hva en porteføljeplan skal inneholde. Presentasjonen ligger i sharepoint.

Administrasjonen vil i løpet av vinteren 2019/2020 utarbeide en porteføljeanalyse for klima og polar-området. Analysen vil danne grunnlag for porteføljeplanen. Porteføljeplanene vil være en modifisert utgave av programplanene og være tilpasset porteføljestyringens behov. Arbeidet med porteføljeplanene vil starte parallelt med porteføljeanalysen og sluttføres i løpet av våren 2020.

Styret var opptatt av å bidra med dette arbeidet fra starten og etterlyste en plan for prosess og involvering. Det er viktig at porteføljeplanen har legitimitet i forskningsmiljøene. Forutsigbarhet i miljøene og hvordan innrette oss mot andre porteføljer ble tatt opp som viktige elementer.

Vedtak: *Porteføljestyret tar informasjonen til etterretning og legger dette til grunn for sitt videre arbeid. Administrasjonen legger frem en tidsplan for prosess for arbeid med porteføljeplanen i neste møte.*

Sak PSKLIMPOL 16/19

Internasjonalt samarbeid

I mandat for Styret og porteføljestyrene i Forskningsrådet er internasjonalt samarbeid vektlagt. Forsknings- og innovasjonsutfordringene innen klima og polar krever et bredt internasjonalt samarbeid og koordinert innsats på tvers av landegrensene. Programplanene til POLARPROG og KLIMAFORSK har som et sentralt mål å styrke det internasjonale forsknings- og innovasjonssamarbeidet.

Områdedirektør Kristin Danielsen orienterte om det internasjonale arbeidet i Forskningsrådet og de viktigste aktivitetene rettet mot internasjonalt samarbeid, og at Forskningsrådets hovedstrategi og internasjonale strategi / handlingsplan er under revisjon. Administrasjonen informerte om internasjonalt samarbeid på klima og polarfeltet, hvilke virkemidler vi har gjennom de nasjonale programmene, hvordan vi mobiliserer norske aktører til deltakelse i EUs rammeprogrammer (Horisont 2020 og Horisont Europa). I tillegg ble det gitt en orientering om mulighetene som ligger i Nordisk Ministerråd gjennom NordForsk, Belmont Forum og bilaterale avtaler, Joint Programming Initiatives (JPI-er) og kommende EU-Partnerskap, samt relevante utlysninger i EUs rammeprogrammer, også EU-PolarNet 2. Presentasjonene ligger i sharepoint.

Porteføljestyret vil ha et viktig ansvar for hvordan og hva Norge bør være med på av internasjonale aktiviteter. Styret har også et ansvar for å tilrettelegge for et godt samspill mellom egen portefølje og EUs rammeprogrammer, og gjennom det bidra til å øke andelen klima og polarprosjekter med EU.

Vedtak: *Porteføljestyret tar saken til etterretning.*

Sak PSKLIMPOL 17/19

Langtidsbudsjettering

Basert på Stortingets bevilgninger over statsbudsjettet og tildelingsbrevet er det Forskningsrådets Styre som stiller budsjettmidler til disposisjon for porteføljestyret. Det er av stor betydning for Forskningsrådet å bruke de midlene som de får tildelt og unngå overføringer. Porteføljestyret må derfor planlegge slik at overføringene blir minst mulig. Samtidig skal porteføljestyret planlegge jevne og forutsigbare utlysninger.

Administrasjonen ga en generell innføring i styring av langtidsbudsjettet og verktøyet Forskningsrådet bruker for å lage et langtidsbudsjett.

Vedtak: *Porteføljestyret tar presentasjonen til orientering.*

Sak PSKLIMPOL 18/19

Utlysningsplan 2020 og handlingsplaner

Porteføljestyret har ansvar for å utarbeide analyser og planer for aktivitetene innenfor sitt ansvarsområde, herunder handlingsplaner med utlysningsplaner. Handlingsplanene for 2020 vil, på grunn av overgangsåret i 2019, bygge på de eksisterende programplanene til KLIMAFORSK og POLARPROG. Handlingsplan for 2021- 2023 vil bygge på de nye porteføljeplaner og porteføljeanalyser og inkludere hele ansvarsområdet. Gjeldende handlingsplaner vil være et overgangsverktøy.

Handlingsplanene ble lagt frem til orientering. Administrasjonen gikk igjennom utlysningsplanen for 2020.

KLIMAFORSK har lagt opp til to kompetanse- og samarbeidsprosjekt-utlysninger (KSP) i 2020. Den ene er et samarbeid med MILJØFORSK og sektorprogrammene BIONÆR og ENERGIX innen bærekraftig bruk

av arealer og løsninger og konsekvenser for naturmangfold, klima, energi, jord- og skogbruk på totalt ca 110 mill. kroner. Den andre utlysningen vil omhandle effekter av klimaendringer knyttet til den fysiske delen av det terrestriske miljøet og hvordan dette påvirker samfunnsikkerhet. Aktuelle programmer å samarbeide med er DEMOS og SAMRISK.

Porteføljestyret diskuterte bruk av søknadstypene forskerprosjekt vs KSP. Det ble påpekt at det er mange problemstillinger innen tematikken der det er behov for grunnforskning og hvor forskerprosjekter er best egnet. Videre ble det pekt på at forutsigbarhet er viktig og at det er en forventning ute i miljøene om en forskerprosjektutlysning. Prosjekter med brukermedvirkning er imidlertid også svært viktig for at forskningen skal være relevant og anvendbar.

Porteføljestyret går inn for to utlysninger: en bred forskerprosjektutlysning med søknadsfrist våren 2020 innen tematikken "effekter på natur og samfunn" som får en ramme på 70 mill. kroner, og en fellesutlysning innen bærekraftig arealbruk, løsninger og konsekvenser der det stilles krav om brukermedvirkning (KSP). Denne får søknadsfrist høsten 2020 og en budsjetttramme fra KLIMAFORSK på 40 mill. kroner.

Porteføljestyret hadde ingen kommentarer til utlysningene til POLARPROG for 2020.

Grete, Vigdis, Eivind, Sandrine og Alf Håkon vil bidra til faglig innretningen av utlysningene. Arbeidet med forskerprosjektutlysningene må starte nå da disse skal vedtas i løpet av desember og publiseres 15. januar.

Programstyret oppfordrer til en evaluering av programmet KLIMAFORSK for sitt videre arbeid. Det ble også etterspurt en analyse av hvilken suksess KLIMAFORSKs prosjekter har i den åpne arenaen, FRIPRO. Administrasjonen vil komme tilbake til dette.

Vedtak:

Utlysningsplanen for 2020 vedtas med følgende endring: Porteføljestyret setter av 70 mill. til forskerprosjekter til en bred utlysning på effekter av klimaendringer på natur og samfunn, og 40 mill. kroner til en utlysning innen bærekraftig arealbruk, løsninger og konsekvenser i samarbeid med andre programmer der kompetanse- og samarbeidsprosjekt brukes. Administrasjonen vil komme tilbake til hvordan vi kan løse utlysningens innretning mot de andre programmene.

Grete, Vigdis, Eivind, Sandrine og Alf Håkon bidrar med å skrive utlysningstekster. Utlysningstekster legges frem for styret for godkjenning på senere møter.

Porteføljestyret tar handlingsplanene til orientering.

Sluttrapporter fra prosjektene behandles administrativt og kan legges fram for porteføljestyret til orientering. En liste over avsluttede prosjekter mellom juni og september 2019, samt en presentasjon av utvalgte prosjekter ligger til orientering i Sharepoint.

Vedtak: *Porteføljestyret tar saken til etterretning*

Sak PSKLIMPOL 20/19 **Planlegging av FNs havforskningstiår for bærekraftig utvikling**

Vedtak: *Saken utgår. Porteføljestyret får saken opp på et senere møte.*

Sak PSKLIMPOL 21/19 **Eventuelt**

Vedtak: *Porteføljestyret får tilsendt en doodle for å sette dato for møte i mai.*

Sak PSKLIMPOL 22/19 **Godkjenning av vedtaksprotokoll**

Vedtak: *Protokollen godkjennes.*